

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут**

Кафедра судочинства

Кузьмич О.Я.

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
ПРАВ ЛЮДИНИ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ
СУДОЧИНСТВІ**

**методичні вказівки для для забезпечення самостійної
роботи студентів 4-го курсу денної форми навчання
спеціальності «Право»**

Івано-Франківськ, 2023

УДК 347.965 (477)

ББК 67.76 (4Укр)

К 89

Затверджено на засіданні кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 6 від 24.01.2023 р.)

Схвалено Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № _ від _____ 2023 р.)

Рецензенти:

**Кернякевич-Танасійчук
Юлія Володимирівна**

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри судочинства
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

**Ковалишин Олександр
Михайлович**

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри судочинства
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

К 89

Кузьмич О. Я. Забезпечення міжнародних стандартів прав людини у конституційному судочинстві: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. 22 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Право» і призначені для підготовки до самостійної роботи студентів 4-го курсу денної форми навчання із навчальної дисципліни «Забезпечення міжнародних стандартів прав людини у конституційному судочинстві», а також для підготовки до складання заліку. В посібнику викладені: зміст навчальної дисципліни і тематика завдань для самостійної роботи студентів денної форми навчання. До кожної теми подано методичні рекомендації, що полегшують підготовку до виконання таких завдань, перелік питань для самостійної роботи, теми рефератів, а також інші види завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин.

© Кузьмич О.Я., 2023

© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Тема 1. Загальні положення про права людини та їх міжнародні стандарти...6	
Тема 2. Конституційний суд як орган конституційного контролю.....	7
Тема 3. Напрямки діяльності Конституційного Суду	8
Тема 4. Конституційне провадження.....	10
Тема 5. Акти Конституційного Суду.....	11
Тема 6. Міжнародні договори, що визначають міжнародно-правові стандарти захисту прав людини в конституційному судочинстві	12
Тема 7. Принципи конституційного та міжнародного права в системі міжнародно-правових стандартів захисту прав людини в конституційному судочинстві	13
Тема 8. Правозастосовча практика в системі міжнародно-правових стандартів захисту прав людини в конституційному судочинстві	16

ВСТУП

«Забезпечення міжнародних стандартів прав людини у конституційному судочинстві» як навчальна дисципліна є однією з дисциплін за вибором студента для підготовки бакалаврів права.

Метою викладання навчальної дисципліни «Забезпечення міжнародних стандартів прав людини в конституційному судочинстві» є отримання студентами базових знань в галузі міжнародних стандартів прав людини і громадянина та особливостях їх забезпечення у конституційному судочинстві.

Завданнями навчальної дисципліни є вивчення і засвоєння студентами розуміння прав та свобод людини і громадянина загалом, формування їх міжнародних стандартів, види міжнародних стандартів таких прав, правової природи конституційного судочинства та особливостей його здійснення, а також правові аспекти забезпечення міжнародних стандартів таких прав у процесі його здійснення.

Як відомо отримання і засвоєння студентами знань, умінь і навичок здійснюється не тільки на лекційних та семінарських (практичних) заняттях, але й також внаслідок виконання відповідних завдань у формі самостійної роботи з використанням нормативних актів та додаткової юридичної літератури.

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання форми навчання спеціальності «Право» передбачають завдання як з відповідних тем, які виносяться на семінарські (практичні) заняття, так і тем, які виносяться винятково на самостійну роботу студентів.

Структурно завдання для самостійної роботи побудовані з врахуванням специфіки тої чи іншої теми і за своїм змістом охоплює такі види завдань : написання рефератів, аналіз судової практики, огляд літератури, підготовка презентацій тощо.

Написання реферату. За своїм обсягом реферат повинен бути не більше 12 стор. За своєю структурою він повинен складатися з таких складових частин : змісту, вступу, основної частини з викладом матеріалу, висновків, списку використаної літератури.

Презентація. Даний вид завдань має бути виконаний у формі слайдів, які відображають інформацію щодо заданої теми. При цьому має бути використано не менше шести слайдів.

Аналіз судової практики. При виконанні цього виду завдання слід виходити з фабули справи, кожної із складових частин відповідного акту Конституційного Суду і контексту правової позиції, якою опосередковувалося забезпечення ним міжнародного стандарту захисту прав людини.

Даний вид завдання має бути виконаним у письмовій формі обсягом до 5 стор. з посиланням на відповідні акти Конституційного Суду (вказати номер справи, коли вона розглядалася).

Огляд літератури. Виконуючи даний вид завдання слід проаналізувати монографічну, періодичну літературу тощо на предмет визначення основних напрямків доктринальних досліджень з відповідної тематики за останній рік.

Даний вид завдання має бути виконаний в письмовій формі обсягом не більше п'яти сторінок із зазначенням списку використаної літератури.

При виконанні завдань, які рекомендовані для самостійної роботи **слід також керуватися** й методичними вказівками, які подані до кожної із тем, які виносяться на семінарське (практичне) заняття.

До кожної з тем на самостійну роботу подано список нормативних актів та юридичної літератури.

Вивчаючи юридичну літературу слід враховувати зміни, які останнім часом відбулися в законодавстві України і зарубіжному.

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Розглядаючи і вирішуючи відповідні справи Конституційний Суд має дотримуватися відповідних стандартів, в тому числі і стандартів у галузі прав та свобод людини і громадянина. Тому готуючись до цієї теми слід звернути увагу на поняття гарантій прав і свобод людини і громадянина, їх джерела та механізм формування.

Питання для самостійної роботи

1. Права людини: поняття та загальна характеристика
2. Ознаки прав людини та їх характеристика
3. Класифікація прав людини
4. Поняття та види міжнародно-правових стандартів прав людини

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Статут ООН про права людини»;
2. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Рада ООН з прав людини»;
3. Підготуйте презентацію на тему: «Покоління прав людини»
4. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Способи імплементації міжнародних стандартів прав людини в національну правову систему України».
5. Підготуйте презентацію на тему: «Джерела міжнародних стандартів прав людини»

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
4. Васильченко О. Сучасний зміст конституційного принципу рівності прав і свобод людини та громадянина. Право України. 2017. № 7. С. 47-55.
5. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.
6. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.
7. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К.В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
8. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник/ за ред. Завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. -Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 168 с.
9. Рабінович П.М. Міжнародні стандарти прав людини: Властивості, загальні поняття, класифікація. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 1. С. 19-24.
10. Слінько Т. М. Міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини та їх відображення в Конституції України Режим доступу:<https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/1325>
11. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч.посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
12. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
13. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.

ТЕМА 2. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД ЯК ОРГАН КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ

Конституційний суд як орган конституційного контролю має свій принцип формування і структуру. Тому готуючись до цієї теми необхідно звернути увагу на порядок його формування, органи, які утворюють його структуру, особливості їх функціонування тощо.

Не менш важливими питаннями в контексті цієї теми є також функції та повноваження Конституційного Суду.

Питання для самостійної роботи

1. Конституційний суд України як єдиний орган конституційної юстиції

2. Історія становлення та розвитку Конституційного Суду України як єдиного органу конституційної юстиції
3. Склад та порядок формування Конституційного Суду України
4. Структура Конституційного Суду України
  - а) керівні органи Конституційного Суду України;
  - б) колегії;
  - в) сенат;
  - г) Велика Палата;
  - д) постійні комісії Конституційного Суду України;
  - е) Науково-консультативна рада Конституційного Суду України;
  - є) Секретаріат Конституційного Суду України.
5. Функції та повноваження Конституційного Суду України.

Практичні завдання

1. Підготуйте презентацію на тему: «Структура Конституційного Суду» будь-якої із країн за власним користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

2. Схематично відобразіть види функцій та повноваження Конституційного Суду будь-якої із країн за власним користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

3. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Історія становлення розвитку інституту конституційної юстиції» будь-якої із країн за власним користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
4. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.
5. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007.270 с.
6. Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О.В. Совгиря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.

7. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч. посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
8. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
9. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.
10. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.

ТЕМА 3. НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

Напрямки діяльності Конституційного Суду як органу конституційного контролю впливають із його повноважень. Тому готуючись до цієї теми необхідно звернути увагу на особливості реалізації Конституційним Судом кожного із його повноважень, які в підсумку конвертуються в ті чи інші напрямки його діяльності.

Питання для самостійної роботи

1. Перевірка конституційності законів та інших правових актів
2. Офіційне тлумачення Конституції
3. Перевірка конституційності міжнародних договорів
4. Надання висновків з питань, що передбачені чинним законодавством
5. Захист Конституційним Судом України прав та свобод людини і громадянина через призму розгляду конституційної скарги.

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Функції конституційного Суду та особливості їх реалізації» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytucijnyh-sudiv-inshyh-krajin>

2. Підготуйте презентацію на тему: «Повноваження Конституційного Суду та особливості їх реалізації» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytucijnyh-sudiv-inshyh-krajin>

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
4. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.
5. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007.270 с.
6. Совгіря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О.В.Совгіря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.
7. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч.посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
8. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
9. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.
10. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.

ТЕМА 4. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Розгляд і вирішення справ, які належать до компетенції Конституційного Суду відбувається у рамках відповідного провадження. Тому готуючись до цієї теми необхідно проаналізувати поняття конституційного провадження, його стадії, учасників та особливості руху відповідної справи на тій чи іншій стадії конституційного провадження.

Питання для самостійної роботи

1. Конституційне провадження : поняття, особливості, стадії
2. Принципи діяльності Конституційного Суду
3. Учасники конституційного провадження: поняття, класифікація, процесуально-правове становище.
4. Звернення до Конституційного Суду України.
5. Порядок прийняття звернень до Конституційного Суду
6. Відкриття конституційного провадження у справі
7. Розгляд справ у Конституційному Суді
8. Особливості провадження у справах щодо відповідності Конституції України (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою
9. Особливості провадження у справах щодо відповідності Конституції України (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою

Практичні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Стадії конституційного провадження: поняття, види, їх класифікація» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

2. Підготуйте презентацію на тему: «Учасники конституційного провадження, їх процесуально-правове становище» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

3. Підготуйте презентацію на тему: «Форми звернення до Конституційного Суду України» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

4. Підготуйте презентацію на тему: «Розгляд справ у Конституційному Суді» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

5. Підготуйте презентацію на тему: «Особливості розгляду окремих категорій справ в Конституційному Суді» будь-якої із країн за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн

URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/sayty-konstytuciynyh-sudiv-inshyh-krayin>

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.

2. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf

4. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.

5. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007.270 с.

6. Совгіря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О.В. Совгіря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.

7. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч.посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.

8. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.

9. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.

10. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.

ТЕМА 5. АКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ

За наслідками розгляду і вирішення справ, які належать до компетенції Конституційного Суду Конституційний Суд приймає відповідні акти. Тому готуючись до цієї теми необхідно звернути увагу на правову природу цих актів, їх види, вимоги, набрання ними законної сили та їх роль і значимість загалом для правозастосовчої практики.

Питання для самостійної роботи

1. Поняття, види актів Конституційного Суду та їх правова природа
2. Ухвалення рішень і надання висновку
3. Вимоги до актів Конституційного Суду
4. Правові позиції Конституційного Суду
5. Виправлення опісок у тексті акта Суду і роз'яснення порядку виконання актів Конституційного Суду
6. Механізм виконання актів Конституційного Суду

Індивідуальні завдання

1. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Акти Конституційного Суду України: поняття, правова природа»;
2. Підготуйте реферат обсягом 10-12 сторінок зі зробленими висновками на тему: «Правові позиції Конституційного Суду України: поняття, правова природа».

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
4. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.

5. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007. 270 с.
6. Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О. В. Совгиря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.
7. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч. посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
8. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
9. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.
10. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Міжнародно-правові акти вважаються одним із джерел дотримання прав і свобод людини і громадянина у процесі здійснення конституційного судочинства. Тому готуючись до цієї теми необхідно звернути увагу на їх правову природу, формування і їх вплив на судову практику Конституційного Суду.

Питання для самостійної роботи

1. Загальна декларація прав людини
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права
4. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
5. Угода про асоціацію

Практичні завдання

1. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховуються положення *Загальної декларації прав людини*.

2. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховуються положення *Міжнародного пакту про громадянські і політичні права*

3. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших

країн знайдіть акти, в яких враховуються положення *Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права*.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Загальна декларація прав людини: документ від 10 грудня 1948 р. прийнятий і проголошений резолюцією 217 А (III) Генеральною Асамблеєю ООН URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: документ в редакції від 19.10.73 р. № 2148-08 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : документ в редакції від 19.10.73 р. № 2148-08 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
5. Конвенція про захист прав і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Хартія Європейського Союзу про основні права від 07 грудня 2000 р. <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : документ в редакції від 30.11.2015 р. № 984_011. URL : <http://rada.gov.ua>
10. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.
11. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007.270 с.
12. Паліюк В. П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. П. Паліюк. – К.: Фенікс, 2004. 263 с.
13. Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О.В.Совгиря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.
14. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч.посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
15. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
16. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.

17. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.

ТЕМА 7. ПРИНЦИПИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Принципи конституційного та міжнародного права вважаються одним із джерел дотримання прав і свобод людини і громадянина у процесі здійснення конституційного судочинства. Тому готуючись до цієї теми необхідно звернути увагу на їх правову природу, формування і їх вплив на судову практику Конституційного Суду.

Питання для самостійної роботи

1. Роль і значення принципів в системі міжнародно-правових стандартів захисту прав людини.
2. Принципи конституційного та міжнародного права як один із елементів міжнародно-правових стандартів дотримання прав людини в конституційному судочинстві.
3. Принцип верховенства права
4. Принцип рівності прав і свобод людини і громадянина
5. Принцип загальної поваги прав людини

Практичні завдання

1. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховується судом принцип *верховенства права* в частині забезпечення міжнародних стандартів прав людини?
2. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховується судом принцип *рівності прав і свобод людини і громадянина* в частині забезпечення міжнародних стандартів прав людини.
3. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховується судом принцип *загальної поваги прав людини* в частині забезпечення міжнародних стандартів прав людини.

Література

1. Декларація прав людини і громадянина 1789 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
3. Конвенція про захист прав і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Хартія Європейського Союзу про основні права від 07 грудня 2000 р. <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
7. Васильченко О. Сучасний зміст конституційного принципу рівності прав і свобод людини та громадянина. Право України. 2017. № 7. С. 47-55.
8. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. – Х.: Право, 2012. 166 с.
9. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007. 270 с.
10. Права людини у міжнародному праві: підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук. доцента А. В. Войціховського; [Бакумов О.С., Варунц Л.Д., Войціховський А.В., Гудзь Т.І. та ін.] передм. А. В. Войціховський. Харків : ООО «Планета-Принт», 2021. 404 с.
11. Рабінович П.М. Верховенство права з позицій європейсько-міжнародного та українського судочинства // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2006. № 3 (53).
12. Совгіря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О.В. Совгіря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.
13. Совгіря О.В., Шукліна Н. Г. Конституційне право. Повний курс : навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
14. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч.посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
15. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
16. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.
17. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.

**ТЕМА 8. ПРАВОЗАСТОСОВЧА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В
КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

Правозастосовча практика вважається одним із джерел дотримання прав і свобод людини і громадянина у процесі здійснення конституційного судочинства. Тому готуючись до цієї теми необхідно звернути увагу на її правову природу, види, порядок формування і вплив на діяльність Конституційного Суду.

Питання для самостійної роботи

1. Практика Європейського суду з прав людини
2. Практика Конституційного Суду України
3. Практика Верховного Суду

Практичні завдання

1. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховується судом практика Європейського Суду з прав людини в частині забезпечення міжнародних стандартів прав людини.

2. Серед правозастосовчої практики Конституційного Суду будь-якої із країни за власним вибором користуючись сайтом конституційних судів інших країн знайдіть акти, в яких враховується судом своя практика в частині забезпечення міжнародних стандартів прав людини.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Регламент Конституційного Суду України: ухвалений на пленарному засіданні КС України Постановою КС України від 22.02.2018 р. № 1-п / Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/reglament_2.pdf
4. Конституційна юрисдикція : підручник/ Нац. ун-тет «Юрид.акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. : Ю.Г. Барабаша, Н.О. Селіванова. –Х.: Право, 2012. 166 с.
5. Лисенков С.Л. Основи конституційного процесуального права. К.: КНТ: Юрисконсульт, 2007. 270 с.
6. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України) / за ред. В. М. Кампа. К.: Юрінком Інтер, 2013. 376 с.
7. Рабінович П.М. Практика Страсбурського суду як орієнтир діяльності конституційних судів з імплементації європейських стандартів прав людини // Вісник Конституційного Суду України. 2005. № 6. С. 34-40.
8. Совгиря О.В. Конституційно-процесуальне право України: навч. посіб. / О.В. Совгиря. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 536 с.

9. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні: навч. посіб. К.: Шк., 2003. 256 с.
10. Томенко М. В. Конституційний процес як пошук стратегічних пріоритетів в Україні : монографія. К.: Київ. у-тет, 2010.
11. Цимбалістий Т. О. Конституційна юстиція в Україні : навч. посіб. Центр учбової літератури, 2007. 199 с.
12. Кінаш Б.С. Теоретико-правові основи реалізації конституційно-правової норми : монографія. Прикарп. юрид. ін-т Льв. ДУВС. Івано-Франківськ. 2011. 250 с.